

СЪПОСТАВИТЕЛНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА БЪЛГАРСКАТА И СЛАВЯНСКАТА ФРАЗЕОЛОГИЯ

Лилия Крумова-Цветкова

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“ ПРИ БАН
lilia.krumova@abv.bg

През последните години не само в българското, но и в европейското езикознание се наблюдава засилен интерес към проблемите на фразеологията. Това би могло да се тълкува като противодействие на глобализационните процеси в редица езици, защото фразеологията е онази част от лексикалното богатство, която най-силно се характеризира с национална специфика. Именно в нея намира отражение националната памет, откриват се особеностите на характерното за един народ световъзприемане, закодираните в езика исторически и културни особености.

Настоящият брой на списание *Български език* е посветен на съпоставителното изследване на фразеологията в славянските езици. Включените в него статии дават възможност да се види в съпоставителен план фразеологичното богатство на близкородствени и неродствени езици, като се разкрият както общи характеристики и тенденции, така и национални особености и специфики.

Част от изследванията са посветени на съпоставката на българската и руската фразеологична система. Лексикалната близост на двата близкородствени езика, обусловена от езикови и културни контакти, привлича вниманието на изследователите.

На характерен за съвременното езиково развитие процес е посветена статията на Диана Благоева *Неофразеологизацията в българския език (в съпоставка с руски)*. Обект на изследване са новите фразеологични единици от края на 20. и началото на 21. век. Разглеждат се най-активните механизми и структурно-семантични модели, по които се образуват нови фразеологизми. Посочват се източниците за обогатяване на фразеологията в двата езика. Очертават се актуални процеси като експанзията на новата разговорна фразеология, проникването в общоупотребимия език на фразеология от различни социолекти, от определени субстандартни пластове.

В статията си *Сравнение на фразеологичните фондове на руския и българския език (развитие и проблеми)* Стефка Георгиева проследява етапите на фразеологичната номинация в двата езика. Направени са изводи за голямата близост на фразеологичните фондове на българския и руския език и за промените в заимстванията, наложени от екстралингвистични фактори.

На съпоставка между устойчивите сравнения в руски и български е посветена и статията на Теодора Кръстева *Пиянството в устойчивите сравнения в българския и руския език*, в която на базата на текстове от Българския и Руския национален корпус се установяват отношения на различна еквивалентност на устойчиви изрази с такава семантика в двата езика.

Интерес представлява статията на Иво Панчев *Паремии за парите в три славянски лингвокултури: българската, руската и словашката*. Авторът представя езиков материал от пословици и поговорки, включващи лексеми, които назовават парите в трите славянски култури. Разглеждат се сценариите, или културемите, които се изграждат с помощта на тези паремии, и се анализират разликите в използваните сравнения и метафори в трите езика.

На съпоставка между два съседни, но не родствени езика е посветена статията на румънската изследователка Кристина-Андреа Раду-Беженару *Концептуализацията на интелигентността и глупостта в българската и румънската фразеология*. Изследването е основано на теорията на концептуалните метафори и разкрива такива важни характеристики на фразеологията като мотивация и композиционалност. Въз основа на анализ на български и румънски фразеологични единици, означаващи интелигентност и глупост, се прави изводът, че съществуват добре очертани прилики между двата езика.

На широка основа е поставено съпоставителното изследване на фразеологизми за изразяване на визуална семантика, представено от полските изследователки Илияна Генов-Пухалева, Милена Хебал-Йежерска и Йоанна Билинска. В статията *Славянската фразеология за изразяване на визуална семантика* се съпоставя материал от български, полски, словенски и чешки. Анализът е в посока от семантиката към формата, като се правят изводи за забележително формално сходство между четирите славянски езика.

Върху отражението на културни компоненти във фразеологичните единици съсредоточава вниманието си полският изследовател Мачей Яскот. Изследването *Отражение на културни компоненти във фразеологичните единици* е изпълнено в лингвокултурологичен план и е изградено върху материал от полски, български, украински, руски, испански и италиански. Доказва се, че фразеологичното значение е сложно семантично и концептуално цяло, в което се съхранява културна информация. Специално вни-

мание се отделя на фразеокултуремите, които са свързани с културните кодове.

В статията *Каталогизиране на устойчиви сравнения в българския език (върху материал от Българския национален корпус)* Палмира Легурска и Теодора Кръстева представят интригуващ проект за съставяне на каталог на сравненията – устойчиви и неустойчиви – в българския език. Представена е организацията на каталога по раздели, сравнителните думи, за които се прави експликацията, и признаците, по които се формира сравнението. Очертават се възможностите за използването на каталога за лингвистични и лигвокултурни цели и за неговото интегриране в съпоставителни изследвания.

Интерес за изследователите на езика представляват размислите относно произхода и структурата на думата *светотатство*, които предлага Борис Парашкевов.

Втора книжка на списание *Български език* за 2019 г. предоставя възможност на всички интересувачи се да се запознаят с най-новите изследвания в областта на съпоставителната фразеология.

✉ Проф. д.ф.н. Лилия Крумова-Цветкова
Секция за българска лексикология и лексикография
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ при БАН
бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България

Публикувано: 28 юни 2019